

УДК 378,124

*Скробач Н.В., Вишиванюк В.Ю., Шаповал О.А.***Педагогічна майстерність викладача в сучасній педагогічній технології**

Кафедра внутрішньої медицини №1, клінічної імунології та алергології ім. акад. Є.М. Нейка (зав. каф. – проф. Р.І. Яцишин) ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет»

Резюме. В умовах соціально-економічних змін у нашій державі перед викладачем вищих навчальних закладів постає важливе завдання – підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців, майбутніх спеціалістів.

Професійне становлення особистості фахівця є процесом складним і довготривалим. Саме педагогічні технології спрямовані на формування системи знань, умінь і навичок, розкриття творчих здібностей студентів та їх уміння постійно оновлювати свої знання та вміння.

Педагогічна технологія – це педагогічна діяльність, що максимально реалізує в собі принципи навчання, виховання і розвитку особистості з метою забезпечення кінцевих результатів. В основі педагогічної технології – особистість студента.

Володіння педагогічними особистісно-орієнтованими технологіями надає можливості професійного розвитку викладача, його майстерності, дозволяє інтегрувати його фахові, соціально-гуманітарні, культурологічні, психолого-педагогічні знання і вміння, свободу вибору форм, методів і засобів навчання, орієнтованість на посилення мотивації навчання, створення й досягнення ситуації успіху в навчанні.

Викладачі повинні бути добре обізнаними в психології студентів, їх особливостях. Це допомагає виробити стиль діяльності і спілкування, що відповідає нормам етики вищої школи і ґрунтується на взаємній повазі й розумінні цілей та результатів діяльності як викладачами, так і студентами.

Педагогічна культура викладача – це його професійна культура, гармонія педагогічного мислення та творчої діяльності, що сприяють якісній організації навчального процесу. Її складовими є мислення, почуття, спілкування, поведінка, зовнішній вигляд, моральна зрілість та ін.

Серед функцій і завдань викладача важливим є не тільки викладання навчальних дисциплін, формування знань, умінь і навичок, а й забезпечення необхідних умов для вироблення життєвої позиції, світогляду, розвитку інтелектуальних і творчих здібностей студентів.

Педагог – майстер своєї справи – це фахівець високої культури, який глибоко знає свій предмет, добре ознайомлений з відповідними галузями науки чи мистецтва, який практично розбирається в питаннях загальної та дитячої психології, досконало володіє методикою навчання та виховання.

Ключові слова: педагогічна майстерність, викладач, студент, навчальний процес, педагогічна культура.

В умовах соціально-економічних змін у нашій державі перед викладачами вищих навчальних закладів постає важливе завдання – підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців, майбутніх спеціалістів і управлінців економічної, соціальної, культурної та інших галузей нашого суспільства.

Професійне становлення особистості фахівця є процесом складним і довготривалим. Саме педагогічні технології спрямовані на формування системи знань, умінь і навичок, розкриття творчих здібностей студентів та їх уміння постійно оновлювати свої знання та вміння.

Педагогічна технологія – це педагогічна діяльність, що максимально реалізує в собі принципи навчання, виховання і розвитку особистості з метою забезпечення кінцевих результатів. В основі педагогічної технології – особистість студента.

Серед педагогічних інновацій у нашому університеті переважають особистісно орієнтовані технології, а саме: модульно-рейтингова технологія, технологія організації самостійної роботи студентів, інформаційні технології, комп'ютерні технології навчання та контролю знань, умінь і на-

вичок; технології професійного спрямування, тестові технології контролю рівня навчальних досягнень студентів [5]. Індивідуальний підхід у навчанні надає можливості не тільки формувати знання та вміння, а й розвиває здібності, формує духовні та інтелектуальні якості. Педагогічні особистісно-орієнтовані технології повинні бути спрямовані на забезпечення інтеграції професійних, соціально-гуманітарних, культурологічних, психологічних та спеціальних знань і умінь, свободи та вибору інформації, темпів, форм і методів навчання, розвитку здібностей та орієнтацію на мотивацію досягнення успіху в діяльності [2].

Інноваційні технології надають можливості як для викладачів, так і для студентів удосконалення традиційних форм і методів та використання нових, а саме: тренінги, круглі столи, мозкові атаки, прес-конференції тощо.

Для успішної реалізації педагогічних задумів і втілення сучасних педагогічних технологій, важливим є забезпечення студентів необхідними навчально-методичними виданнями, доступом до інформаційних мереж та можливість використання комп'ютерних технологій у навчальному процесі.

Володіння педагогічними особистісно орієнтованими технологіями надає можливості професійного розвитку викладача, його майстерності, дозволяє інтегрувати його фахові соціально-гуманітарні, культурологічні, психолого-педагогічні знання і вміння; свободу вибору форм, методів і засобів навчання, орієнтувати на посилення мотивації навчання, створення і досягнення ситуації успіху в навчанні.

Викладач вищого навчального закладу повинен забезпечувати організацію навчального процесу студентів, його навчально-методичне забезпечення; високий науковий рівень викладання; раціональне використання технологій, форм і методів, засобів у навчальному процесі; посилення мотивації навчання і зацікавленості в отриманні високих результатів навчання; діагностування та оцінювання рівня освітньої та професійної підготовки студентів; надання методичної допомоги в опануванні знаннями, вміннями й навичками тощо.

У процесі спілкування викладач виступає як педагог – навчає, контролює та коригує діяльність учасників навчально-виховного процесу, як консультант – координує навчальний процес студентів, проводить групові та індивідуальні консультації, комунікативні заняття; як лідер – керує навчально-пізнавальною діяльністю студентів; як партнер – спрямовує стосунки на ділове, рівноправне співробітництво.

У системі педагогічної технології майстерність викладача є найвищим рівнем педагогічної діяльності, виявом творчої активності педагога, елементом загальної та фахової культури. Це постійний пошук викладачем нових педагогічних ідей і прийомів, що втілюються в діяльність. Професіоналізм викладача в педагогічних технологіях проявляється в умінні створити в процесі педагогічної взаємодії ситуацію, що потребує від студентів реалізації їх особистісних якостей, а саме можливості їх активних дій, коли вони повинні навчатися, вибирати, оцінювати, вміти управляти своєю поведінкою.

Викладачі повинні бути добре обізнаними в психології студентів, їх особливостях. Це допомагає виробити стиль діяльності і спілкування, що відповідає нормам етики вищої школи і ґрунтується на взаємній повазі й розумінні цілей та результатів діяльності як викладачами, так і студентами [3].

Провідним компонентом педагогічної майстерності є

професійно-педагогічна спрямованість викладача, його інтереси та любов і повага до людей, задоволення від педагогічної діяльності.

Особистісні якості викладацької професії невід'ємні від професійних. До них відносяться: володіння предметом викладання, психологічна підготовка, загальна ерудиція, широкий кругозір тощо.

Невід'ємною складовою педагогічної майстерності викладача є професійні знання та вміння, які формуються і проявляються на методологічному, методичному, професійному, творчому рівнях і є передумовою діяльності викладача.

Педагогічна культура викладача – це його професійна культура, гармонія педагогічного мислення та творчої діяльності, що сприяють якісній організації навчального процесу. Її складовими є: мислення, почуття, спілкування, поведінка, зовнішній вигляд, моральна зрілість та ін.

Серед функцій і завдань викладача є не тільки викладання навчальних дисциплін, формування знань, умінь і навичок, а й забезпечення необхідних умов для вироблення життєвої позиції, світогляду, розвитку інтелектуальних і творчих здібностей студентів.

Важливими вміннями й здібностями, які притаманні викладачеві, є:

- організаторські й комунікативні вміння та навички педагогічної діяльності. Без них неможливо працювати в колективі, привертати до себе людей, організувати й направляти їх діяльність, керуючись сучасними методами управління; забезпечувати сприятливий мікроклімат у колективі, організувати власну діяльність, вносити корективи в навчальний процес (у разі потреби) тощо;

- комунікативні вміння й здібності: проявляються у процесі спілкування і обміні інформації між двома і більше людьми, коли повідомляється і сприймається інформація, обмінюються почуттями і спонукають один одного до певних дій і вчинків;

- методичні вміння: для відбору і обробки навчальної інформації та умілого, доступного її викладу студентів; вибору форм, методів і засобів навчання та застосування педагогічних технологій; розробці завдань і тестів; написання навчально-методичної літератури;

- дослідницькі вміння і навички: для пошуку, дослідження та аналізу педагогічної діяльності;

- прогностичні вміння й навички: для визначення перспективних завдань та пошуку шляхів їх вирішення;

- емоційні вміння й здібності: виявляються в умінні відчувати й управляти своїми емоціями, володіти собою за різних обставин та ін.

Викладач – це завжди активна, ініціативна і творча особистість, вимоглива до себе та оточуючих, але вимогливість повинна бути розумною.

Майстерність викладача як найвищий рівень розвитку його професіоналізму полягає в умінні організувати навчальний процес і добитися бажаного результату, творчого розвитку студентів.

Педагог – майстер своєї справи – це фахівець високої культури, який глибоко знає свій предмет, добре ознайомлений з відповідними галузями науки чи мистецтва, який практично розбирається в питаннях загальної та дитячої психології, досконало володіє методикою навчання та виховання [4].

Складовими високої педагогічної майстерності є: висока загальна культура, педагогічні здібності, педагогічний такт, методична майстерність, педагогічна техніка, мовна культура, особистісні якості, педагогічний оптимізм, гуманістична спрямованість тощо.

Викладач повинен постійно вдосконалювати свій професійний рівень та педагогічну майстерність. Самоосвіта

викладача залежить від таких чинників:

- усвідомлення персональної необхідності опанування новими знаннями та вміннями;

- уміння мобілізувати знання та вміння для вирішення проблем та ін. [1].

Самоосвіта – це безперервний, цілеспрямований процес набуття знань, умінь і навичок, формування цінностей і якостей, що забезпечують розвиток професіоналізму.

Враховуючи сучасні тенденції вищої школи, зміни в суспільстві та вимоги до випускників, викладач повинен постійно вдосконалювати свою майстерність, аналізувати свою діяльність, поведінку, взаємини зі студентами та колегами, оновлювати свої фахові знання.

Література

1. Дудікова Л.В. Підготовка майбутніх медиків до професійного самовдосконалення / Л.В. Дудікова // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: // Зб. наук. праць. – Випуск 29 / Ред. кол.: В.І. Шахов (голова) та ін. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2009. – С. 103–108.

2. Дудікова Л.В. Психолого-педагогічні аспекти готовності майбутніх медиків до професійного самовдосконалення / Л.В. Дудікова // Зб. наук. пр. №49 Ч.ІІ / Ред. кол.: Л.М. Романишина (голова ред.) та ін. – Хмельницький: Вид-во Нац. ак. держ. прикордон. служби України ім. Б. Хмельницького, 2009. – С. 13–16.

3. Жданов О.И. Педагогика и психология высшей школы / О.И. Жданов // М.: РАГС, 2010. – С. 258.

4. Краевский В.В. Методология педагогики, новый этап: Учеб. Е.В. Березнова. – М.: Академия, 2009. – С. 400.

5. Хомазюк Т. Викладання медичних клінічних дисциплін за кредитно-модульною системою – погляд студентів та Власний досвід / Т. Хомазюк, В. Безуцький, К. Єгоров [та ін.] // Вища школа – 2009. – С. 81–87.

Скробач Н.В., Вышиванюк В.Ю., Шаповал О.А.

Педагогическое мастерство преподавателя в современной педагогической технологии

Резюме. В условиях социально-экономических изменений в нашем государстве перед преподавателем высших учебных заведений встает важная задача – подготовка высококвалифицированных, конкурентоспособных специалистов, будущих специалистов.

Профессиональное становление личности специалиста является процессом сложным и длительным. Именно педагогические технологии направлены на формирование системы знаний, умений и навыков, раскрытие творческих способностей студентов и их умение постоянно обновлять свои знания и умения.

Педагогическая технология – это педагогическая деятельность, которая максимально реализует в себе принципы обучения, воспитания и развития личности с целью обеспечения конечных результатов. В основе педагогической технологии – личность студента.

Владение педагогическими личностно-ориентированными технологиями предоставляет возможности профессионального развития преподавателя, его мастерства, позволяет интегрировать его профессиональные, социально-гуманитарные, культурологические, психолого-педагогические знания и умения, свободу выбора форм, методов и средств обучения, ориентированность на усиление мотивации обучения, создания и достижения ситуации успеха в обучении.

Преподаватели должны быть хорошо осведомленными в психологии студентов, их особенностях. Это помогает выработать стиль деятельности и общения, соответствует нормам этики высшей школы и основывается на взаимном уважении и понимании целей и результатов деятельности как преподавателями, так и студентами.

Педагогическая культура преподавателя – это его профессиональная культура, гармония педагогического мышления и творческой деятельности, способствующих качественной организации учебного процесса. Ее составляющими являются: мышление, чувство, общение, поведение, внешний вид, нравственная зрелость и др.

Среди функций и задач преподавателя важно не только преподавание учебных дисциплин, формирование знаний, умений и навыков, но и обеспечение необходимых условий для выработки жизненной позиции, мировоззрения, развития интеллектуальных и творческих способностей студентов.

Педагог-мастер своего дела – это специалист высокой культуры, который глубоко знает свой предмет, хорошо знаком с соответствующими отраслями науки или искусства, практически разбирается в вопросах общей и детской психологии, в совершенстве владеет методикой обучения и воспитания.

Ключевые слова: педагогическое мастерство, преподаватель, студент, учебный процесс, педагогическая культура.

N.V. Skrobach, V.Yu. Vyshyvaniuk, O.A. Shapoval

Pedagogical Excellence of a Teacher in Modern Pedagogical Technology

Department of Internal Medicine No 1, Immunopathology and Allergology named after academician Neiko Ye.M.

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Abstract. Under conditions of social and economic changes in our state, the training of highly qualified competitive specialists is one of the most important tasks facing a teacher of higher educational establishment.

Professional personality development is a long-term and complex process. Pedagogical technologies are those that are aimed at forming the system of knowledge, skills and abilities as well as unlocking the students' creativeness and the ability to constantly renew their abilities and skills.

Pedagogical technology is a pedagogical activity that realizes the principles of training, education and development of the personality to the greatest possible extent in order to provide the final results. The personality of a student is the basis of pedagogical technology.

Mastering of pedagogical person-centered technologies provides the teacher with the opportunities for professional development as well as the development of his/her pedagogical excellence; it gives the possibility to integrate his/her professional, social and humanitarian, cultural, psychological and pedagogical knowledge and skills; it allows teachers to freely choose forms, methods and means of training as well as to be oriented toward the strengthening of students' motivation for learning, formation and achievement of successful learning situation.

The teacher must understand students' inner world. It helps develop the activity and communication style that corresponds to the ethical norms of higher education institutions and is based on mutual respect and understanding of the goals and results of the activity by both teachers and students.

The teacher's pedagogical culture is his/her professional culture as well as the harmony of pedagogical thinking and creative activity contributing to qualitative organization of the educational process. Its components include thinking, feeling, communication, behavior, appearance, moral maturity, etc. Among functions and tasks of teachers, alongside with teaching of the subjects and formation of knowledge, skills and abilities, the most important one is the provision of the necessary conditions for the development of life philosophy, world view, intellectual and creative abilities of students.

The expert pedagogue is a highly cultured specialist who knows his/her subject well, is well acquainted with the relevant branches of science or art, has proper knowledge of general and child psychology, knows the methods of teaching and education perfectly.

Keywords: pedagogical excellence; teacher; student; educational process; pedagogical culture.

Надійшла 15.05.2017

Завершено рецензування 15.06.2017

Прийнято до друку 15.06.2017